

NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
REGIONÁLIS PEDAGÓGIAI SZOLGÁLTATÓ ÉS KUTATÓ KÖZPONT

SAVARIA ORSZÁGOS TÖRTÉNELEM TANTÁRGYI VERSENY

10. évfolyam számára

2012/2013. TANÉV

ISKOLAI FORDULÓ

2012. december 12. 14.00 – 16.00

Szent István ábrázolása a Képes Krónikában¹

A feladatlap összeállítója: B. Balogh Éva, szaktanácsadó

¹ <http://www.google.hu/imgres?imgurl=http://stefanitalovagrend.communio.hu/30/30> (2012. december 5.)

Kedves Versenyző! Válaszait olvashatóan írja le! Hiba esetén egyértelműen - egy áthúzással - javítson!

1. Írjon I-t az igaz, H-t a hamis állítás elé!

- a) ___ Szolón eltörölte az adószabszolgát, hogy megszüntesse a születési előjogokat.
- b) ___ A Kleiszthenész által kialakított 4 phülé alkotta az arisztokratikus köztársaság alapját.
- c) ___ A spártai társadalomban a polgár életének a célja a polisz szolgálata volt.
- d) ___ Periklész bevezette a napidíjat, hogy a legszegényebb polgárok is részt vegyenek a közéletben
- e) ___ Az ókori római társadalomban a cliensek az elszegényedett nemzetségtagok közül kerültek ki, akik valamelyik patrícius szolgálatába álltak.
- f) ___ A néptribunusi feladatokba tartozott a nép (plebs) érdekeit sértő törvények megvétózása, a római nép számára szórakoztató játékok szervezése.
- g) ___ Julius Caesar semmibe vette a köztársaság hagyományait és megkoronáztatta magát.
- h) ___ Claudius császár szívesen alapított városokat a provinciákban. Ő alapította pl. Savariát és Alexandriát is.
- i) ___ Constantinus társaságával együtt kiadta 313-ban a keresztényüldözést megszüntető milánói edictumot.
- j) ___ Jézus tanításaiban hangsúlyozta, hogy nem megváltoztatni, hanem beteljesíteni akarja a mózesi törvényeket. Tanításait egyetlen parancsba foglalta össze: "szeressétek egymást!"
- k) ___ A textilipar központjai a XII. században: Flandria, Genova, Erdély és Dél-Itália
- l) ___ Géza fejedelem 973-ban elküldte követeit Quedlinburgba, hogy hittérítőket kérjen I.(Nagy) Ottótól, a Német-római Birodalom császártól.

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
.../12	

2. Írja a szöveg utáni vonalra, mi a közös a felsoroltakban!

- a) Alamizsnálkodás, napi ötszöri ima, a Ramadan megtartása _____
- b) Regölés, sámán, táltos _____
- c) rokka, lábitós szövőszék, vízikerek _____
- d) Erő, bátorság, hűség, a gyengék védelmezése _____
- e) Cseh nyelvű istentisztelet, „két szín alatt”áldozás, a hitelvek alapja a Biblia _____

a	b
c	d
e	
.../5	

3. A felsorolt elemek közül húzza alá azt az egyet, amely nem illik a sorba! Indokolja választását!

- a) Consul, praetor, arkhón _____
- b) Magna Charta Libertatum, Domesday Book, Foucher de Chartres:Gesta Francorum _____
- c) Kende, nemzetségfő, gyula _____
- d) II.Ottokár, Callixtus, III.Ince _____
- f) András, Béla, Gellért _____

a	b
c	d
e	
.../5	

4. A Egészítse ki az Aranybulláról szóló hiányos szöveget!

A(z) _____ (a) év fő eseménye az arany függőpecsétjéről elnevezett királyi _____ (b) az Aranybulla kibocsátása volt. A birtokpolitikában kimondatták _____ (c) királlyal, hogy egész _____ (d) vagy bármiféle méltóságot többé örök tulajdonul nem fog adományozni, s a jövőben becsületes szolgálattal szerzett birtokaitól soha senkit nem foszt meg. Az Aranybulla korlátozta a(z) _____ (e) országos tisztségekbe juttatását, birtoknyerését. Tilalmazta az izmaeliták pénzverő ispánként, só-és vámtisztként való alkalmazását. A pénzrontás ellen kinyilatkoztatta, az új pénz _____ (f) évig maradjon használatban. A(z) _____-i (g) törvénynapokat kötelezően megtartandónak rendelte.

a	b
c	d
e	f
g	

4.B Soroljon fel nem említett rendelkezéseket az Aranybullából!				h	i																
h)	_____			j																	
	_____			.../10																	
i)	_____																				

j)	_____																				

5. Húzza alá soronként azt az eseményt, amelyik előbb történt!				a	b																
a)	Az első kereszties hadjárat	vagy	A Vata-féle pogánylázadás Magyarországon	c																	
b)	Az első rendi országgyűlés Franciaországban	vagy	az investitúra háborúban a pápaság és császárság megegyezése (a wormsi konkordátum)	.../3																	
c)	I. András visszaverte a német támadásokat (Vértes hegység, Pozsony)	vagy	Dzsingisz kán egyesítette Belső-Ázsia mongol törzseit																		
6.1 Sorolja be az alábbi táblázat fejlécébe a megadott történelmi személyek neveit (balról jobbra haladva időrendi sorrendben! Egy név nem illik a sorba, azt ne sorolja be!				a	b																
<i>III. Béla, II. András, I. Béla, Szent László, Könyves Kálmán, III. Henrik, Géza fejedelem, I. András</i>				c	d																
<table border="1" style="width: 100%; height: 40px; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> <td style="width: 12.5%;"></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>																				e	f
				g	h																
				i	j																
				k	l																
6.2 Rendezze az adatokat betűjelükkel (b-k) a táblázatba a megfelelő történelmi személy neve alá!				m																	
b)	Öccsének, Bélának adta a dukátus (hercegség) feletti hatalmat			.../13																	
c)	Fiának feleségül kérte és kapta a bajor herceg hűgát, Gizellát.																				
d)	Háborúkat vívott Velencével Dalmáciáért.																				
e)	Legmaradandóbb intézkedése a kancellária létrehozása volt.																				
f)	Jövedelmének csökkenése miatt gyakran folyamodott a pénzrontáshoz.																				
g)	Leverte a Vata fia, János vezette pogánylázadást.																				
h)	Kezdeményezte István király, Imre és Gellért szentté avatását																				
i)	1091-ben meghódította Horvátországot.																				
j)	Elégedetlenséget váltottak ki Halicsba vezetett költséges hadjáratai.																				
k)	Törvénykönyveiben kiemelt szerepet kap a tulajdon védelme, az egyház megerősítése, a vándormozgalmak korlátozása.																				
l)	Megkövetelte a nagyobb jövedelmű birtokosoktól páncélos vitézek kiállítását.																				
6.3 Indokolja meg, kinek a nevét nem illesztette a táblázatba!																					
m)	_____																				

7. Nevezze meg, milyen stílusirányzatra jellemző jegyeket ismer fel a mellékelt ábrán!

a) _____

Húzza alá annak a két műalkotásnak a nevét, amely hasonló stílusban készült! (b-c)

*Párizsi Notre Dame, firenzei dóm, Chartres-i székesegyház, Botticelli: Vénusz születése, Hagia Sophia, ,
 Michelangelo: Pieta, versailles-i kastély*

a	b
c	
.../3	

8. Írja be a táblázatba a II. Andrásról szóló szövegben előforduló hibákat és azok javított változatát!

II. András király (1205-1235) uralkodásának első szakaszát új intézkedések jellemezték. Apja, I. András is már visszavett püspökségeket. A változás a királyi jövedelmek növekedésével járt. A királyi jövedelempolitika szervezője az új udvari méltóság, a királyi kancellár volt. Az uralkodó a legnagyobb kegyben Gertrúd királyné rokonságát, főként öccsét, Pétert részesítette. Őt a kánonjogilag megkívánt (30 év) kor betöltése előtt több évvel kalocsai püspökké is kinevezte a pápával. 1211-ben letelepítette a Johannita Lovagrendet a kunokkal határos Barcaságban.³

a	b
c	d
e	f
g	h
.../8	

	Hibás szöveg	Javított változat
a)		
b)		
c)		
d)		
e)		
f)		
g)		
h)		

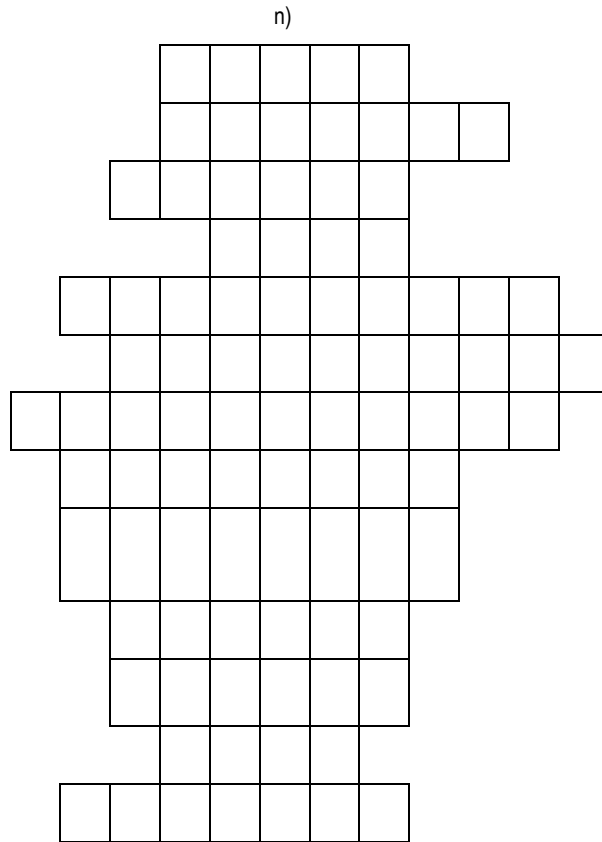
² <http://www.verslista.hu/muveszetek/3stilus/03gotika/3bepit.htm> (2012.december 5.)

³ Bertényi Iván: Szent István és öröksége. Budapest: Vince Kiadó, 2000. p 55-56.

9. REJTVÉNY

Írja be soronként a meghatározásnak megfelelő megoldásokat!

- a) Vármegyék élén álló tisztviselő István idejében
- b) 1075-ben kiadta a Dictatus Papae-t. VII.....pápa.
- c) Hadseregreformot végrehajtó római consul
- d) I.(Szent) István fia
- e) Öröklési rend a honfoglaló magyarok idején.
- f) Anonymus művének címe: Gesta
- g) Hádész felesége, az Alvilág úrnője.
- h) Kereskedelmi városszövetség.....városok
- i) Az Árpád-korban a király szolgálatában álló udvari vitézek előkelőbb rétege. Kisebb földbirtokkal rendelkeztek.
- j) A középkorban a céhbe nem tartozó iparos.
- k) Orseolo Péterrel szemben Ménfőnél vereséget szenvedett. Aba.....
- l) Angol hercegi család. Címerükben fehér rózsza szerepelt.
- m) Athén védőistene.....Athéné.

a	b
c	d
e	f
g	h
i	j
k	l
m	n
o	p
.../ 16	

Húzza alá, melyik történelmi személyiséghez kapcsolódik a függőleges oszlopban található „megoldás”?

Sarolt, II. András, Árpád, Taksony, Géza, I. Ottó, Gizella (o)

Magyarázza meg röviden a „megfejtést”! _____ (p)

10.A Írja a szentek neve mögötti vonalra az információk sorszámát!

<ul style="list-style-type: none"> a) Szent Domonkos _____ b) Szent (Árpádházi) Margit _____ c) Szent Ferenc _____ d) Szent Benedek _____ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Assisiben alapított rendet, szerzeteseik szegénységben, a nép között szolgálva éltek. 2. Koldulórendet alapított. 3. Monte Cassino hegyén alapított kolostort 530 körül 4. Szülei (IV. Béla és Laszkarisz Mária) felajánlották Magyarország megmentéséért 5. Nevéhez fűződik az Ora et labora! (imádkozz és dolgozz!) jelmondata 6. A Nyulak szigetén található zárdában nevelkedett. Itt került sor fogadalomtételére is.
---	--

a	b
c	d
e	f
.../6	

10.B Hol és milyen (rend) apátságot építtetett Géza fejedelem? _____ (e-f)

11.

4

- a) Nevezze meg a képen látható „tárgyat”! _____
 b) Hol található? _____
 c) Melyik uralkodókat ábrázolja? _____

a

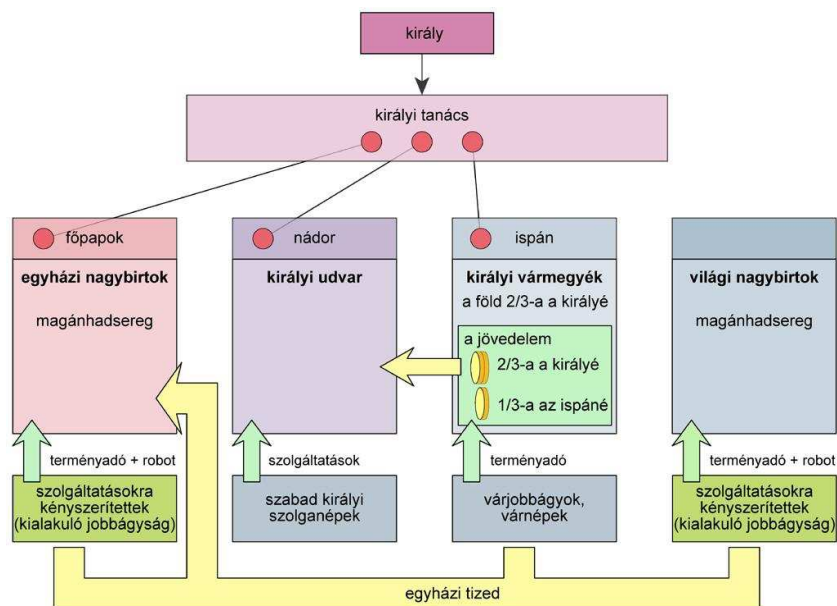
b

c

.../3

12. ESSZÉ: Mutassa be Szent István király államalapító tevékenységét! Válaszában szóljon a vármegyerendszer, az egyházszerkezet jellemzőiről! Röviden szóljon az államszervezetről is!

„Az uralom negyedik dísze a főemberek, ispánok, vitézek hűsége, erőssége, serénysége, szívéssége és bizalma. Mert ők országod védő falai, a gyengék oltalmazói, az ellenség pusztítói, a határok gyarapítói. Legyenek ők, fiam, atyáid és testvéreid, közülük bizony senkit se hajts szolgaságba, senkit se nevezd szolgának. Katonáskodjanak, ne szolgáljanak, uralkodj mindannyiukon harag, gőg, gyűlölség nélkül, békésen, alázatosan, szelíden; tartsd mindig eszedben, hogy minden ember azonos állapotban születik, és hogy semmi sem emel fel, csakis az alázat, semmi sem taszít le, csakis a gőg és a gyűlölség....”⁵

6

„A kifejlődő vármegye keretének a frank mintát kell tekintenünk, annak nem az ezredforduló tájára kialakult késő Karoling változatát, hanem ...a korábban honos viszonyokat.”⁷

„A pogány szertartások helyébe a keresztény vallás rituáléja lépett... de ennél még súlyosabb változások is bekövetkeztek. Az addig döntően szabad jogállapotú népesség közel került szabadsága elvesztéséhez, vagy ... fel kellett adnia azt... Elvesztette személyes szabadságjogai jelentős részét, ha szolga lett, nem köthetett házasságot, nem hagyhatta el urát, nem rendelkezhetett fegyverrel, nem vehetett részt a közügyek gyakorlásában. Súlyosan érintette, hogy nincstelenné vált... Ha volt némi vagyona, akkor adóznia kellett a királynak, tizedet fizetnie a püspöknek...”⁸

⁴ <http://tortenelemportal.hu/2012/10>

⁵ SZENT ISTVÁN KIRÁLY INTELMEI IMRE HERCEGHEZ- részlet <http://mek.oszk.hu/00200/00249/00249.htm>

⁶ Száray Miklós Történelem II. könyvéhez. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó CD

⁷ Bertényi Iván: Szent István és öröksége. Budapest: Vince Kiadó, 2000. 17. p

⁸ Kristó Gyula: Szent István. In: Nagy képes milleniumi arcképcsarnok, Rubicon – Aquila könyvek, 1999. p.3-4.

